
BIOMECHANICAL ASPECTS OF TEACHING PHYSICAL EXERCISES DURING REMOTE EDUCATION'S ORGANIZATION

Yuri CHMYLENKO

Sumy State Pedagogical University

Abstract: In the article the considered biomechanical aspects of teaching physical exercises during remote education's organization are examined.

Key words: physical education, model, remote education, physical exercises.

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ІНСТИТУТУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Марта ЯРОШИК, Мирослава ДАНИЛЕВИЧ

Львівський державний інститут фізичної культури

Постановка проблеми. Розвиток вищої освіти на Україні передбачає її суцільну зміну, основною метою яких є забезпечення функціонування в ринкових відносинах умовах інтеграції вищої школи до міжнародної системи вищої освіти [3]. Важливим чинником освіти і співробітництва в світі для розвитку і зміцнення стабільності, мирності, демократичного суспільства привела до підписання Болонської декларації, мета якої – створення єдиного європейського простору вищої освіти. Вхідження українських освітніх закладів до міжнародного освітнього простору є найважливішою складовою модернізації освіти за інноваційною моделлю розвитку в контексті Болонського процесу [2]. Вища освіта в Україні за умов приєднання до Болонського процесу зазнає значних перетворень. Вищим навчальним закладам (ВНЗ) доведеться впроваджувати кредитно-модульну систему навчання, яка забезпечить мобільність студентів та викладачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у сфері сучасної вищої освіти не підстави стверджувати, що вона знаходиться у кризовому стані і це – світова тенденція, а не суто українська [3, 4]. Така тенденція пов'язана з надзвичайно швидким переходом від окремих інформаційних технологій до глобальної інформатизації суспільства. Виникло протиріччя між масою накопиченої інформації, її особливостями та існуючими системами викладання, доведення до споживача цього матеріалу. Особливістю України є застаріла технологічна база вищої освіти, внаслідок чого випускник, у кращому випадку, готовий працювати із технологіями, які домінують 10-15 років тому і після отримання диплому йому необхідно перевчатися. Така примусова адаптація приводить до значних втрат кадрового потенціалу. Тому важливо адаптувати студентів до умов практичної діяльності за час навчання у вузі [1, 3, 4].

П'ятдесят вісім ВНЗ України III-IV рівнів акредитації долучились до проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи

організації навчального процесу (КМС ОНП), серед них і Львівський державний інститут фізичної культури (ЛДІФК). Особливістю є те, що ЛДІФК єдиний серед вузів фізкультурного профілю бере участь в експерименті, що і зумовило актуальність дослідження.

Мета роботи – дослідити психолого-соціальну адаптацію студентів першого курсу ЛДІФК до педагогічного експерименту з впровадження кредитно-модульної системи навчання.

Результати дослідження та їх обговорення. Дослідження проводилися з вересня 2005 року. Проаналізовано літературні джерела та нормативно-правову базу, що висвітлює досліджувану тематику; в грудні 2005 року було проведено суцільне опитування першокурсників ЛДІФК за допомогою анкетування, в якому взяли участь 290 респондентів.

Анкетування показало, що більшість респондентів (74%) позитивно ставляться до впровадження КМС ОНП. Аналіз психологічної та соціальної готовності до навчання в умовах КМС виявив розбіжності в оцінках студентів різних факультетів. Так, найвище оцінили свою психологічну готовність респонденти спеціальності «Туризм» – 8,5 бала, найнижче – студенти факультету фізичного виховання – 6,7 бала.

Для успішного впровадження КМС насамперед необхідна інформація про ступінь готовності вузу до нової системи навчання, тому одним із питань анкети була оцінка готовності ЛДІФК (за 10-ти бальною шкалою) до навчання в умовах КМС ОНП.

Оцінка готовності деканатів студентами всіх трьох факультетів практично збігалася і склала від 8,2 до 8,6 бала; готовності викладачів – 7,6–8 бала; виховників – 7,4 бала; інформаційного забезпечення – 7,3–7,4 бала; матеріально-технічного забезпечення – 5,5–6,3 бала. Розбіжності між факультетами зафіксовано в оцінці готовності кафедр та кураторів. Найвищий показник готовності кафедр та кураторів зазначили студенти спеціальності «Туризм» – 9 і 8,4 бала відповідно, а найнижчий – респонденти факультету фізичного виховання – 7,6 і 7,1 бала відповідно.

Щоб забезпечити достатню поінформованість першокурсників з питань КМС і збільшити організацію їхньої діяльності в ЛДІФК були проведені такі заходи: вивчення проблемних тем і питань Болонського процесу в ході занять, забезпечення методичними рекомендаціями та посібниками по КМС ОНП; проведення старостатів та інструктивних зборів по курсах, консультації на кафедрах, в деканаті; навчання студентського активу; організації індивідуальних занять і термінів їх виконання по кожній навчальній дисципліні.

У ході реалізації КМС досить високо була оцінена (за 10-ти бальною шкалою) система взаємовідносин «куратор-студент» – 8 балів та «викладач-студент» – 7,8 бала. Найвищі показники зазначили респонденти спеціальності «Туризм» – 9 і 8 балів відповідно. Це дозволяє говорити про тісний взаємозв'язок студентів з кураторами та викладачами. Проте, в систему взаємовідносин «викладач – студент», з точки зору студентів усіх факультетів, доцільно внести деякі корективи: збільшити кількість консультацій (39% – 45%), практичних (32% – 34,5%), лекційних (11% – 24%) та самостійних занять (9% – 11%).

Необхідність підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці вимагає прищеплення прагнення і навичок до самонавчання, самовиховання і саморозвитку впродовж всього активного трудового життя [3, 4].

Анкетування показало усвідомлення респондентами значущості лекційних, практичних занять та самостійної роботи в процесі навчання і недоцільність їх скорочення. Респонденти вважають, що збільшення часу на самостійну роботу студента сприятиме

підвищенню рівня підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Щодо існування залежності між ефективністю самостійної роботи та якістю професійної підготовки студента думка респондентів розділилась. 60% опитаних першокурсників факультетів «Фізичного виховання» (ФФВ) і «Спорту» (ФС) вважають, що залежність існує і оцінюють її в 7,5 бали; лише 25% респондентів спеціальності «Туризм» вказують на залежність і 73% важко відповісти чи вона існує.

КМС характеризується багатьма ступенями свободи, передовсім, у часі, змісті обов'язків дисциплін, що вивчаються. В умовах, коли лекції мають суто проблемний характер студенти повинні самостійно опрацювати великий об'єм навчального матеріалу. Під час анкетування першокурсники оцінювали ефективність самостійної роботи по циклах дисциплін. Суттєвих розбіжностей у відповідях респондентів ФФВ і ФС не спостерігалось. Аналіз показав, що оцінка ефективності самостійної роботи в професійно-орієнтовному циклі складає від 7,5 до 8 бала, в загально-професійному – від 7 до 7,6 бала, в циклі гуманітарних та соціально-економічних дисциплін – 7,3 бала та в циклі природничо-наукових дисциплін – 6,7 бала. Оцінка студентів спеціальності «Туризм» виглядала наступним чином: гуманітарна підготовка – 7,9 бала, природничо-наукова – 7,3 бала, загальноекономічна підготовка – 7 бала та цикл дисциплін за вибором – 7,2 бала.

Опитування показало, що ефективність самостійної роботи студента залежить передовсім від розуміння студентами її необхідності – 28%, забезпечення студента навчальними і методичними посібниками – 26%, базової підготовки студента – 20%, діяльності викладача – 15% та контролю за виконанням самостійних завдань викладачами – 9%.

Для підвищення організації самостійної роботи студента, респонденти вказують на такі шляхи: стимулювання самостійної і розумової діяльності студентів шляхом допомоги надання можливості їм захищати свою думку, аргументувати її та використовувати набуті знання – 7,9 балів; рівень оцінювання – 7,5 балів; відбір змісту навчального матеріалу (його новизна, наукова і практична цінність) – 7,3; підготовка завдань для самостійної роботи різної спрямованості та рівня складності – 7,2.

Методичне забезпечення позааудиторної форми навчання, до якої належить самостійна робота студентів – найбільш складна проблема, з якою зустрічається ВНУ при введенні КМС. Ефективність самостійної роботи, в першу чергу, залежить від професійної педагогічної майстерності викладачів, яка обумовлена моральними та психологічними та іншими складовими особистості [1].

Респонденти зазначили, що при КМС ОНП у викладача повинні бути сформовані такі вміння: володіння інноваційними технологіями навчання та виховання – 33%, поглиблене знання предмета – 32%, організації пізнавальної діяльності студентів – 31%, а також лідерство та психологічна маніпуляція, належний рівень професійної компетентності та мобільність до змін, які передбачає КМС – 5%.

У ході дослідження були з'ясовані найвагоміші, з точки зору першокурсників фактори впливу на ефективність навчання (за 10-ти бальною шкалою): базовий рівень підготовки студента – 8,1; рівень навчального процесу, який визначається кваліфікацією викладачів, так і рівнем організації, формами і методами навчання – 7,9; форма, методи та глибина контролю навчання – 7,5; а також мотиви, цілі та завдання навчання – 7,3.

Аналіз одержаних результатів дозволяє зробити наступні висновки:

- більшість першокурсників ЛДФК позитивно ставляться до впровадження КМС ОНП;

Таблиця 1

Оцінка методів перевірки якості засвоєння знань студентів

Методи	Відповіді			
	Факультет фізичного виховання n=144	Факультет спорту n=123	Туризм n=23	Загальний результат n=290
Виконання тестових завдань	1	1	1	1
Семінари-диспути з дискусійних, актуальних та проблемних питань	2	2	3	2
Індивідуальні співбесіди під час консультацій	5	2	2	3
Практичний контроль (проведення дослідів та експериментів)	8	4	4	4
Текстові контрольні та самостійні роботи	6	6	5	5
Усне опитування на семінарах	3	5	10	6
Спостереження викладача за навчальною роботою студента	9	3	7	7
Виконання індивідуальних завдань (доповіді, повідомлення)	4	8	8	8
Підготовка та захист рефератів	7	8	11	9
Комбіноване опитування	10	7	9	10
Картки	11	11	6	11
Підготовка схем, таблиць та ін. засобів систематизації матеріалу	10	7	13	12
Термінологічні та технологічні питання	13	10	12	13

Оцінка наведена в балах, де 1 – найвищий показник

- самооцінка психологічної готовності до КМС у студентів різних факультетів неоднакова: найвища на спеціальності «Туризм», найнижча – на факультеті фізичного виховання;
- загальна готовність інституту до роботи в умовах нової системи, на думку респондентів, вище середнього рівня. Такий доволі високий показник можна пояснити тим, що ЛДІФК вже має певний досвід впровадження даної системи: впродовж 2004–2005 н.р. магістри денної форми навчання ЛДІФК і студенти 3–4 курсів спеціальності «Фізична реабілітація» навчалися за КМС;
- в ході реалізації КМС встановився тісний взаємозв'язок студентів з кураторами та викладачами, що є явищем позитивним. Респонденти високо оцінили систему взаємовідносин «куратор – студент» та «викладач – студент»;
- більшість опитаних першокурсників вказали на тісний взаємозв'язок між самостійною роботою студента і якістю професійної підготовки;
- ефективність самостійної роботи студента залежить передовсім від розуміння студентами її необхідності, забезпечення навчальними і методичними посібниками, базової підготовки студента, діяльності викладача та контролю за виконанням самостійних завдань;

- для підвищення якості організації самостійної роботи студента, необхідні стимулювати самостійну і розумову діяльність студентів за допомогою надання можливості їм захищати свою думку; удосконалювати рівень оцінювання знань та зміст навчального матеріалу; підбирати завдання для самостійної роботи різної спрямованості і рівня складності залежно від індивідуальних можливостей студентів.

Отже, попри очікувані недоліки та труднощі, з якими зіткнувся ЛДІФК при запровадженні нової системи освіти (відсутність досвіду, новизна завдань і способів їх вирішення, недостатня методична і технічна забезпеченість, незнання європейських мов, обмеженість контактів із зарубіжними навчальними закладами, психологічна неготовність науково-педагогічних працівників, студентів та освіти цілому; обмеженість матеріальних засобів) експеримент можна вважати успішним і перспективним впровадження КМС ОНП для усіх студентів інституту цілком реально.

Література:

1. Берещук М.Я., Бахраєв Ю.П. *Методологія поліпшення ефективності роботи викладачів ВНЗ як основа посилення самостійної роботи студентів* // Стратегія посилення самостійної роботи студентів у контексті приєднання України до Болонського процесу: Мат. Всеукр. наук.-метод. конф. – Х.: ХНАМГ, 2004. – С. 3–4.
2. *Болонський процес: тенденції, проблеми, перспективи* / Уклад. Бех В., Малиновський Ю.Л. – К., 2005. – 86 с.
3. *Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства* / Під. ред. Ніколаєнко С.М. – К.: Освіта України, 2005. – 123 с.
4. Хрипун Н.О. *Реформування вищої освіти України відповідно до вимог Болонського процесу* // Стратегія посилення самостійної роботи студентів у контексті приєднання України до Болонського процесу: Мат. Всеукр. наук.-метод. конф. – Х.: ХНАМГ, 2004. – С. 54–55.

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ІНСТИТУТУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Марта ЯРОШИК, Мирослава ДАНИЛЕВИЧ

Львівський державний інститут фізичної культури

Анотація. Вища освіта в Україні за умов приєднання до Болонського процесу зазнає значних перетворень. Вищі навчальні заклади зобов'язані будуть перейти на кредитно-модульну систему навчання. Нами проведено анкетування з метою з'ясувати адаптацію студентів першого курсу Львівського державного інституту фізичної культури до введеної кредитно-модульної системи навчання. Дослідження спрямовано на виявлення недоліків та труднощів запровадження нової системи освіти та розробку ефективних шляхів усунення в майбутньому.

Ключові слова: кредитно-модульна система організації навчального процесу, психолого-соціальна адаптація, професійно-педагогічна майстерність.